

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer, t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál úri utca 453dik szám alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egyebütt pedig minden királyi posta-bívatálnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupan a bécsi es. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetésny felvetetik 's pontosan és jutányosan közöltetik.

Az év hanyatlása közelegvén szíves tisztelettel figyelmeztetjük a két haza olvasó közönségét, hogy az eddigiekhez új derék erő'k's biztos levelezők járulása és segéd munkálkodása mellett, új betűkkel megjelenendő, 's érdekegyesítő elvű testvér lapjainkra eddigi marad az előfizetés, t. i. postán és Budapesten házhoküldéssel boríték alatt egész évre 12, félre 6 p.ft., borítékalanul házhoküldve pedig egész évre 10, félre 5 p.ft. Külföldre vagy az örökös tartományokba járatandó példányok iránt egyedül a bécsi es. k. főpostahivatalnál rendelkezhetni, belsőldre pedig az ország és kapcsolatos részei minden k. postahivatalnál 's a szerkesztőségnél Pesten úri-utca 453 sz. Trattner-Károlyi-ház első emeletén, bármilyen biztos alkalom által, vagy szorgalom- és gyorskocsi útján.

A Jelenkor és Társalkodó szerkesztősége.

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyország. (Kinevezések és előléptetések; levelek a fővárosból egy ellenzéki taghoz a vidéken IV; magyar tud. akadémia 15ik közülése; Keszthely, Óvár és Czegléd, Tolna, Hont, Ugoosa és Szalmár megyék közgyűlései; erdélyi ügyek; állatkínzás elleni egyesület; budapesti napló.)
Amerika. (A pártok állása és hatalma a congressusban; montevidói tudósítások.)
Portugália. (A felkelők vesztesége; a királyiak előnyomulása.)
Spanyolország. (Don Enrique tiltakozásának visszahúzása; a hadminiszteri lak leégése.)
Anglia. (A Times a mexicói háborúról; fiatal Irland és az öreg O'Connell.)
Franciaország. (Guizot miniszteri tárczáját elhagyandó félben; elegy.)
Dánia. (A schleswigi rendek eloszlása.)
Értesítő; dunavizátlás.

Magyar- és Erdélyország.

Ó Felsőége az özvegy császárné értesülvén azon elemi szerencsétlenségekről, melyek sz. kir. Kis-Szeben városát súlyosan érték, érzékeny részvéte tanujelül a nevezett város kárvallottai részére 500 p. forintot méltóztatott nagylelkűleg megajánlani, mely segélyszveg rendeltetési helyére már meg is küldetett.

Ó es. 's ap. kir. Fels. az alsó-vereckei kir. sóhivatalnál, egy mázsameszteri állomást 300 ftnyi évi díjjal, szabad lakással, 150 font sójárándósággal, és 300 ftnyi biztosítéki pénzzel, nemkülönben mázsáló hivatal 200 ftnyi évi fizetéssel, szabad lakással, 10 font sójárulékkal és 200 ftnyi cautióval legkegyelmesebben újon rendszeresíteni méltóztatott.

A nm. m. kir. udv. Kamra Wittmann Imre hajai k. sómázsameszteri saját kérelmére hasonló tisztminőségben Nagyváradra helyezvén, az imigy ürességbe jött hajai k. sómázsameszteri állomásra Böghold Fülöp nádszegi sómázsáló; továbbá a gácsi sóhivatalnál megürült ellenörködő mázsameszteri állomásra Stelzner Ferdinand pesti k. sóhivatali írnokot; végre a lykavai erdőhivatali írnokságra Tannenberger Imre erdőszeti növényeket alkalmazá.

Bánásghban a stenderdorfi bányahivatalnál ideigl. bányamesterré Buhl Vilmos moldvai ideigl. k. bányamérnök; 1ső bányaintéző segédde Kolesváry Ferencz oraviczi ideigl. bányagondnok; 2dik bányaintéző segédde Schroll József k. bányagyakorló; 3dik bányaintéző segédde Kuder natsch János k. bányagyakorló; számtartóvá Spornrafft József k. bányagyakorló; végre bányairnokká Jurovich Ferdinand dognácskai horganykohi olvaszműmester; az oraviczi kir. bányagyakorlóságnál és kerületi bányaszéknél megürült íktatói állomásra Szájbelyi János 2dik ideigl. íktató; ennek helyébe 2dik íktatóvá Wachtel Gyula rézbányai kir. bányahivatali és helyettes bányabírói ideigl. íktató; a Moldván megürült ideigl. k. bányahivatali és hely. bányabírói íktatóságra Boitner János alsó-magyarországi k. kerületi bányászati ügyelő; Babos József temesvári kir. sótár-ört nagybecskerek. sómázsáló; 's a dömölki k. sóhivatalnál megürült mázsáló állomásra Tonházy Titusz hradeki k. sótár-ört érdemesítettet.

A nmlgu magyar kir. helytartótanács Mutscheneha er Alajost pesti főnevelő-intézet tulajdonosát, a pesti kir. József-iptanodához francia nyelvitanítót alkalmazta.

Levelek a fővárosból egy ellenzéki taghoz a vidéken.

IV.

Válasz a vidékről. Ma érkezett hozzám válaszod. Biztató soraidra igen szükségem van a merész munkához, melybe fogtam. Engedd meg, hogy azt e' levelembe foglaljam, mert épen tárgyamba vág 's rajtam leend könynyitve, ha általad mondatom el. Im következik:

„Leveleid sokképp aggodalmakat költöttek bennem. Aggódóm még inkább mint eddig ügyeink menetelén; de nem tagadom még fölötted is. Istenért, ha neved megtudnák 's pálcát törnének fejed fölött! 's tán még ama híres névvel keresztelnének meg elvarátunk; ez nyugtalan lelkeid újabb szerzeménye lenne. Miért kelle épen neked újadat a tüzes gesztenyéhez odaadni. Mit ér annyi év ernyedelen munkája, mit ér a jó vélemény, mit lassanként szerzettél, ha egy könnyelmű vagy merész pillanatban így kockára vetted 's néhány sorban megírod tenmagad polgári reputációd halálos ítéletét!”

Azonban már most csak rajta. Én 's tán velem még kevesen megértünk. 'S ha kifogásom lenne leveleid ellen, azt mondanám: miért nem nevezed meg magad; csak félig ismértem rád, hogy neved eltakartad. — Ha csakugyan olly világban élünk 's e' kor átka az, hogy évek munkáját elfujja egy gyöngeszél; ha évekig kitartó becsületes küzdés mellett ügyünkért nem bírnak igénnyel elvarátunk becsü-

léséhez, mihelyt azon szerencsétlenség ért, hogy másképp vélekedve azt kimondani is merjük; akkor barátom nincs más választásunk: mint vagy megválni attól, vagy megtagadni egyéniségünket és szolgálékké lenni; mi aztán mindegy; kié; itt vagy ott, kormányé, vagy másé. Sőt igen megfogható előttem: illy alternatívában sokaknál miért nem nehéz a választás. — De ha lelked ellenállhatlan ösztönében kitör belőled a függetlenség 's mikor a naponként súlyosbódó állapot elvitathatlannul szól melletted, elmondod ügyszeretettel mitől szived telt, ha ekkor is kárhozzat a dj 's polgári reputációd elmerül — mondd, mit veszítettél? Vagy elnyomod kebled istenét — mert hisz bennünk is lakozhatik ez — 's idegen kebelisteneknek emelsz oltárt — 's tenmagad előtt süllyed becsed, midőn érezned kell gyavaságodat; érezni pirulva, hogy hitedet, hazádat hiúságodnak utána teved; vagy szólasz és becsed mások előtt vesz. Illy dilemmában, hogy inkább magad előtt kívánsz becsben állni, mint mások előtt, ha együtt nem lehet; ezt fel fogom 's e' választást vártan töled.”

„Csak ne mulaszd edzeni kebledet 's vigyázz, nehogy gyanakodás, rágalom 's méltatlanság megzavarjon 's fölkelte benned a polgárok heve a gonosz szenvedélyt. Te kövesd hivatásodat; mi hazámiai pedig ám lássuk, semmissüjük meg minmagunk a politikai becsületesség szent zománccát; vegyük el könnyelműen gyarlóktól a szemérmét; tegyük az erőket naponkint nehezebb próbákra 's munkáljunk azon ernyedetlenül, hogy minél kevesebb becsült nyilvános jellem létezzék közöttünk, 's a helyett hogy hazánkfiat még botlásaikban is támogatni sietnénk, törjünk pálcát még a tiszták fölött is; piszkoljunk be mindent és süssük kölesönösen minden magyar homlokára a hazaárulás bélyegét; szóval, tegyük a hazát egy nagy fogházzá, bűnösök laktanyájává; teremtsünk egy nemzetet, melynek tisztelt jellemű polgára nincs többé, melynek része pecsovics, része lázasztó 's ha közéletünk egy erkölcsi temetővé vált, akkor fölemeljük a nemzetet 's elmondhatjuk: ez korunk műve; míg az utókor átka elér.”

Szegény nemzet, hova süllyedtél! Ha egy külföldi, ki elfogulatlan lélekkel járna közöttünk, meghallaná egy oldalról mennyi közöttünk a hazájáról megfejtkezett szolgálélek, mennyi a pecsovics; más oldalról, mennyi alávaló 's rendbontó, és hogy ekkép vagy hazaárulók, vagy lázasztók vagyunk egymás szemében, Botany-Bay lakosai közt hinné magát, eliszonyodva fordulna el e' nemzetől 's nem hinné, hogy illy nép között egy békés napot tölthessen el, mert ezen állapot igen is emlékeztetné a forradalmi idők jelenségeire. Pedig hatalmasan csalódnék; mert itt termek zajogásin kívül nyugott mindenki, mi legbizonyosabb jele, hogy mindazon hazaárulás 's lázasztás csak agyunkban létezik 's mi teremtettünk annyit, hazajokról megfejtkezett, polgárt, mennyi nem létezik sehoh széles e' világon, 's melynek kis része is képes volna egy óra leforgása alatt vagy eladni végképp a hazát, vagy felforgatni benne mindent.”

„Én mégis azt állítom: a pártok belsejében kell e' bajok orvoslatát megkísérteni; mert bár mit mondasz parlagi felfogásomról, én pártunk oszlásán mégis aggódom. A megosztás magában nem nagy baj, kivált ha önálló férfiak keblök meggyőződésében főleg ügyszeretettől vezetve külön politikai vélemény-árrnyéklatok szerint gruppirozzák magokat; mert hisz ezek a körülményekhez képest egy perczen egyesülni is tudnának. De a magyar politikai életében, annyi tusáji közt, inkább megtanult pártember mint statusférfi lenni; e' mellett a pártoskodás közt kifejtett egyfelől a mindent elnéző pajtássági szellem, másfelől megtanulta gyűlölni szertelen mindazokat, kik színezetéhez nem tartoznak. 'S ha ez oszlásból csak az következnék, hogy egy anyapárt gyermekei is keserű ellenségek gyanánt kelnének tusára egymás ellen 's így a két felekezetre oszlott nemzet még több apróra oszolnék, melyek egymás erejét megsibbaszják 's fölemésztik, akkor igazán betelnék rajtunk ama közmondás: „regnum in se divisum desolabitur.”

„Ha ellenben képesek volnánk már olly pártot alakítani, mely számüzve köréből az előszeretettel 's gyűlöletet,

meg tudna felejtezni a mult idők keserűségeiről; mely tekintet nélkül szegülne ellen minden kihívásnak 's ingerlésnek, bár jobbról vagy balról jöjjen az; mely előtt mint csel ne többség minden áron 's pártbuktatás álljon; de a haza fölvirágzása bárkitől 's bárhonnán; mely idő 's körülményekhez képest alkudni, szövetezni, támogatni vagy ellenezni tudna, mindig erőlyesen 's jó számítással; mely kivija magának, hogy fölülről és alólól, akaratlanul is respectáltassék; mely ne engedje tovább, hogy mi magyarok egymás ellen élethalálra küzdve önmagunkat léleken, kedélyben, vagyonban 's becsületben felduljunk és semmivé tegyük, hogy beteljék rajtunk az inter duos litigantes — közmondás; illy párt ha emelkednék megosztásunkból, ezt csak üdvözölhetnők; mert ez volna hitem szerint az, mely a beteg testet az orvos heroicus szereitől megóná, midőn kimutatná, mikép a nemzettest önmagában hord e' leg regenerationalis erőt crisisit kiállni 's abból kiemelkedni.”

„De illyen párt alakulása nálunk mégtán hiu reménység. Ahoz kedélyeinknek kissé csilapulni, értelmünknek sokat fejleni, szóval ahoz még érnünk kell. Ellenáll annak indolentiánk 's kényelemre való hajlamunk is; minélfogva sem mélyebben vizsgálódní, sem tanulni nem szeretünk. De minek is — gondolja sok magában — nem tudomány, nem érettség, nem kifejletség vagy magasb hazafiság az ut, melyen a polgári pályán előmehetni; hanem pártmunkasság az, mi egyfelől a népszerűséget, dicsőséget 's a hazafiság kozzoruját nyújtja; másfelől befolyást, kitünttetést szerez. Ahoz hogy makacs következetességgel elle-nezzünk, vagy conserváljunk, nem kell sem nagy tehetség, sem sok fejtörés, sem tanultság. E' politikai bölcseséget pár évtized előtt, két igen egyszerű tételben kimerítették, egyfelől: „mondj ellent mindennek, mi felülről jó“ másfelől „maradjunk a réginel“ volt minden, mit megtartva szilárd ellenzék vagy makacs conservatív lehetett bárki is.”

Ámde mély politikai belátás 's viszonyaink kellő studioma, meg józan tapintat kell ahoz, hogy belássuk: valamely elvont indítvány, mely ellen az elmélet terén szó sem lehet, mennyire nyer sajtászerű nemzetiségi 's birodalmi conjuncturáink közt egészen más szint 's hogy belássuk, mikép a létesíthetőségnek is megvannak saját követelése, melyeket ha kellőleg számbavenni nem tudunk, vagy a siker enyészik el, ha tulfeszítjük; vagy ha félénken tova maradunk, könnyen féllépéseket teszünk egész helyett.

„Szeretnék még szólni sok elvarátánk ama csalókoskodásáról: mennyire veszélyes mai fejlődési törekvésünk anyagi iránya a szellemi haladásnak 's mennyire szükség conserválnunk a nemzetben az ellenzéki szellem vestatuzét a jövendőért. — Ezekről azonban mászszor, most isten veled.”

Ezeknek nem kell commentár. Y.

A magyar tudom. akadémia folyó hó 20án tartá a nemes megye nagyobb teremében 15dik közülést. A tagok, ugy — mint a részvevő 's a társaság munkás életét figyelemmel kíséző hallgató közönség is lehetó legnagyobb számmal volt jelen 's maradt figyelem-lekötötten az ülés végeig, mi egy részről onnan is magyarázható, hogy a tudom. társaság ez alkalommal közülési tárgyainak megválasztásában kitünőbb tapintatot tanusított az öszszeseregrendő nagyobb közönség iránt, mint ezt talán egyebkor eddig tenni szokta. Mert híjába! a száraz komoly tudományosság, legyen bár még olly érdekes, 's a status és az emberiségre nézve hasznos, mint a minő, hol több egyed, 's így többféle kedély 's lélekhangulat gyűl öszsze, hatását vagy épen nem teszi meg a nagyobb száma nézve, vagy, mi ennél szomorubb, a hallgatóságban unalmat okoz. Illyesmivel, örömmel említjük, ez uttal nem találkozáink, ellenben a társaság titoknoki jelentéséből indulva ki, melyet közelebb egyik számunk előterjesztend, a csüggedetlen munkásság, nyelvünk 's ez által nemzetiségünk felvirágzására célzó, 's annyifelé ágzó korszerű 's avatott munkák 's intézkedések, midőn egy részről a társaság iránt közös elismerést 's méltányos halát vittak ki, más részről nem leheté azon szívügyunkat elfojtani: vajha a törvényhozó test nem állapodva meg az anyai év előtt történt pusztá be-

ezikkezésnél (inarticulationál) 's a magányosak által tett utánzásra méltó ajánlatoknál, mik a naponként szaporodó közigenyeknek a legnagyobb erőfeszítéssel egy részről 's a legtakarékosabb gazdálkodás mellett más részről sem fel lehetnek meg, saját tevéleges erélyével lépne a térre, mely a nemzetiség 's mely ekép mindnyájunk 's örökíteni meg oly országos alapítvánnyal, millyet egy országos intézet, mely nemzeti nyelvünk legsarkalatosb öre, szükségkép megkiván. Ezen intézet egyedül az, melly nyelvünköt fattyukinövéstől megtisztítá, mely azt simítja, esinostítja, 's azt Európa többi mivel nyelvvel sorába felküzdeheti, 's bemutatthat bennünket a nagy civilisált világnak nem mint mindig kezdő, 's így névtelen, vagy tudatlan népet, hanem mint mivellet, tudományosság-kedvelőt, élőt és munkálkodót 's csak így leend meg az, hogy a közel francia és angol tudósok nem fognak bennünket Ausztriában, vagy Tatárországban keresni, hanem ott, hol tulajdonképen létezőnk, édes Magyarhazánkban, 's nem fogják nyelvünket a szláv nyelv zagyalékának, vagy a német derivativumának mondogatni, mint nem rég történt, hanem el fogják annak keleti őse eredetiségét ismérni, bevallani és tisztelni azt. E tekintetek méltók arra, hogy rólok oly nemzet, mellynek fő palladiuma a nemzetiség, pillanatára se felejtkezék meg.

A közület hazánk hazafi nagy grófia Széchenyi István ó nmlga nyitá meg velős beszéddel, mi több helyein helyeslő éljenekkel szakított meg; a jeles beszédnek egész tartalmát olvashatni mai Társalkodónkban. Az éljenekkel bezárt elnöki megnyitó beszéd után titoknok úr adá elő a társaság 1846ik évi munkálkodását; mellyből megértők, hogy a t. t. személyzetében ezen akademiái év folytán négy tagját veszté el halál által's választattak tavaly igazg. tagokul hárman, rendes tagul egy, 's levelezőkül hat. Kisgyűlése az academiának 1844. dec. 11től 1845d. dec. 31ig 41 volt; nagygyűlése novemberben 9 ülésel.

A nyelv körüli munkálatok közt az akademia nyelvtana említett meg, melly a mult nagygyűlés által elfogadtatott, 's kinyomatása elrendeltetett. A nyelv régi emlékei folyvást külör.ös gond tárgyai voltak, 's az e' részben megbízott r. tag Döbrentei Gábor több megye levéltárait látogatván meg nyolcz illyenről adta érdekes tudósításait, 's mellettök 76 kisebb irat, levelek, szerződések, végrendeletek 'stb. másolatát a XVII. századból. A szótári munkálatokat illetőleg folyt a philosophiai és matematikai, 's megindult a törvénytudományi műszók újabb munkákból kiadása. Munkába vétetett a nagy szótár kidolgozása is, 's folyt serényen, mint illyes nagy terjedelmű és uttörő munkában lehet. Kibocsátkozott még e hivatalos jelentés a tudományos munkálatokra és kiadott munkákra a jutalmak- és pályamunkákra, tudományos utazásokra, a tagok magányos munkálatára, valamint az ezen évi közgyűlésben megválasztott új tiszteletbeli és levelező tagok neveinek kihirdetésére. Nevezetesen tiszteletbeli taggá lón Kiss Pál n. v. váradi kanonok, Ferencz Károly es. k. főhg. főmagzatinál. Levelező tagok lettek az illető osztályok által ajánlott 18 közül következők: a' nyelvtudományi osztályban: Szilágyi István mármharosszigeti prof. és Szvorényi József cizstercei szerzetbeli tanító, mindkettő pályakoszorús; a' bölcséleti osztályban: Szónyi Pál; a' történetiben: Venczel Gusztáv a' ther. lovagakademiában magyar jogtanító; a' törvénytudományban: Szücs István debreczeni prof. és Karvasy Ágoston győri prof.; a' természettudományban: Petényi Sallamon, m. museumi ór; Hanák János kegyesrendi áldozó és berencei Kovács Lajos a' tiszaszabályozó társulat központi igazgatója*, bányászti jeles készülétnél 's irományinál fogva; a' külföldi eles tudós férfai közül többen, kik Magyarország viszonyai földéritesében kitűnő érdemeik, soroztattak a' külföldi tagok koszorújába: Fraehn Márton Pétervárott, De-Gerando, lelkes francia író, (hitvese Teleki grófnó) 's Dussieux (Párisban) a' történeti; Mittermaier heidelbergi professor a' törvénytudományi; Behr Keresztély (Pétervárott) Mandel Lajos (Párisban), és Schüller Gusztáv (Genuában) a' természettudományi osztály ajánlata után.

* A' Pesti Hirlap érdemes akademiái tudósítója csudálkozását jelenti ki azon: mikép lehet Kovács Lajos politikai journalistából egyszerre természettudóst teremteni? Mi ezen csudálkozásban, ismérve a' megtiszteltnek e' szakbeli jártasságát, épen nem osztozunk, sőt azt épen oly rendén találjuk, mint nincs rendén az, hogy a' t. tudósító ur ajánlái, vagy megválasztási motívumok híjánjáról beszél, holott elismért tény az, miszerint Kovács Lajos hazánkban egyike legjelesb bányászinknak mind elméleti mind gyakorlati szempontból; illyesmiről maga a' bányászti törvényjavaslata foglalkozott országgyűlési választvány is igen hiteles tanu lehet 'sat.

'S végre a' pénztár állapota kimutatására, mellyből kitetszik: hogy 1845. végén az egész gyümölcsöző pénzalap teszen 376,260 pft. Bevétele pedig a' főpénztárnak ugyanazon év végén volt 54,716 pft 4 1/2 pkr.; kiadása: 44,992 pft 43 pkr. pénzmaradvány 1846re 9723 pft 21 1/2 pkr. A' mellékpénztár állapota 1845. végén bevételben: 6736 pft 3 2/20 pkr. kiadásban 6,045 ft. 47 pkr.; maradvány 1846ra 690 ft. 16 2/20 kr.

Ezekután tartott emlékbeszéd Teleki Ferencz gróf tisz. tag felett. Az emlékbeszédet Döbrentei Gábor r. tag készíté, ki egészségi gyengélkedés miatt személyesen nem lehetvén jelen az elszavalást Wargha István lt. teljesíté, értelmes előadása, valamint a' beszéd kedélyesebb helyei általános vidorságra deríték a' hallgatóságot. Majd Frivaldszky Imre r. tag tarta mély szakértelmet tanusító komoly értekezést illy cízalatt: „Egyenvonal a' szepesi Kárpátok és a' bánási havasok között természeti tekintetben.“ Értekezé úr a' két hegylánc különbségét külalakzat, állat- és növényországi, nemkülönböztetve légmérséki szempontból fejtegeté. Utána „Kálmán király végnapja.“ című történeti balladáját szavalá el Garay János l. t. koszorús költőnk. E' költemény az érzésnek oly mélységét, a' k ö l t ő i k é p z e l e n e k majd f e n s ő b b körébe merülő, majd a' felzaklatott indulatok hullámiban csapkodó oly mesteri festését bámultatá, hogy nem fojthatók el magunkban irodalmi silány életünk feletti fohásunkat, melly a' művészet illy remekét holtan heverni engedi, mert Garay történeti remek balladá, mint hiedelmünk szerint, többi testvére is mindenben rokon ezzel, a' nyelv és költészet valódi kincsei nem kaphattak méltányos becsismerő kiadóra! míg holmi badarságok, sületlen szóhalmazok kapva keresetnek. Valóban komoly időket élünk! Ezután a' török hadi ügy jelen állapotáról Korponay János hadtudományosztályi lt. tartott oktató mulattató érdekes felolvasást; mellynek befejeztekor méltán megéljenzetett. —

Most következett helyettes segédjegyző Lukács Móricz ur felolvasott hivatalos jelentése az 1840től 1845ig megjelent matematikai munkák legjobbjainak megjutalmaztatásukról. Ezen időszak alatt megjelent matematikai munkák sorában az osztálybeli bírálatok nyomán legkitűnőbbeknek találtattak e' következők: I. A' felsőbb analysis elemei Győri Sándortól, és II. Felsőbb egyenletek Vállas Antaltól; mellyek közül az első érdekes sajátsággal adja elő a' felső mathesis legfontosabb részeit; értelmes előadás szigoru következetességgel párosítva vezeti a' tanulót szép összefüggésben a' felsőbb analysis tágas mezejére, 's várható, hogy ha szerző, mint remélhetni, ezen munkáját hasonló sikerrel bevégzi, irodalmunk oly becses munkát bírand e' szakban, melly a' külföldi tudósok figyelmét 's dicséretét is megérdemlenni. Második fennevezett munka nem kevésbbé diszes helyet foglal e' tudománysszakban, tudva levén minden szakértő előtt, hogy a' felsőbb egyenletek feloldása egyik legfontosb 's legnehezebb egészítő részét teszi a' felső mathesisnek, annál nagyobb igénynyel bír elismerésre és jutalomra az, ki ezen fáradságos és fontos feladatot oly ügyesen 's oly mély belátással megoldja, mint ez a' kérdéses munka szerzőjének sikerült. Ezeknél fogva a' két maga nemében majd egyaránt becses munka szerzői Győry Sándor és Vállas Antal között osztott fel az idei 200 aranyas nagy jutalom.

Ezekhez érdemre legközelebb járónak találtattak Keresztes Ferencz szorszámtana, habár a' szerző némelyeket a' nélkül, hogy a' dolog lényege vagy az előadás értelmesége szenvedett volna, sokkal rövidebben adhatott volna elő, 's habár nem mindent mondhatni ujnak és eredetinek, mi abban új és eredeti gyanánt adatik, a' munkának mind a' mellétt becses oldalai is vannak, mellyek különösen abban állanak, hogy a' sorszámtan tulajdonsága az azokali számvetések és több érdekes pénzbeli számítás is kimerítőleg van előterjesztve. Ez okból ennek részire a' Marczibányi alapítványból alakított 50 aranyos második jutalom íteltetett. Végre Korponay János illy című munkája: „Hadi földleírás elemei 1ső kötet“ mint irodalmunkban e' fajban első és egyetlen, mellytől a' belbecset nem tagadhatnimeg, tekintve a' szerző fáradságtalan szorgalmát mind az adatok gyűjtésében, mind a' munkának sok nehézséggel járó összeállításában, dicsérettel megemlítetteti hátróztatott. —

II. Az 1844. közülésben kihirdetett ezen nyelvtudományi jutalomtételle: „Adassék elő nyelvünk kifejlődésének története, azaz a' fenlevő nyelvmélekek nyomain indulva, mutattassanak ki azon változások, mellyeken nyelvünk szóalkotási, bővítési, kölcsönzési, ragozási és szókötési tekintetben időről időre általment“ a' kitűzött határnapig két pályamunka érkezett, mellyek közül a' bírálok többsége an-

nak ítélte az 50 aranyjutalmat és nyomtatást, mellynek jellegje: „Tu ne cede malis, sed contra audentior ito,“ mint mellyet mély logika, szigorú következetesség az elvek alkalmaztatásában, nyelvünk kifejlődésének mind történeti, mind philosophiai felfogása és fejtegetése a' benne felhasznált gazdag nyelvkincsek 's ezeknek átható és komoly itélettel a' legrégibb időkől korunkig elméletileg mint gyakorlatilag megvitatása tüntetnek ki. Más részről e' munka inkább elveket adván csak, hogysem specialitások taglalásiba bocsátkoznék, az előadás elvont és nem könnyen érthető, azért az elveket világosító példák híjánja pótoltatni fog. A' 2dik számú 's illy jelmondatu pályamunka „Nálunk nem lehet még arról szó: jó e' vagy ama nyelvtan, hanem csupán arról: jobb e' az a' többinél?“ dicsérettel említetteti hátróztatott, mint mellynek szerzője szorgalmasan jegyezgetett a' fenmaradt emlékekből, és a' régi 's újabb példák összehoztatása által nyelvünk fokozatos fejlődésének kimutatásában nem minden siker nélkül fáradozott. Nézetekben, ugy azok előadásában is világos. De gyenge oldala levén a' szövelemzés és a' szövelemek magyarázata, melly mind elvben mind alkalmazásban hibás; ez ugyan csak mellékesen vág a' kitűzött kérdésbe, de a' szerzőnek úgy látszik kedvenc tanulóványa levén szükségben fölül is, 's csaknem kimerítőleg bocsátkozott belé. Felbontatván a' jutalomra méltott munkához tartozó jelgés levél, kitűnt: hogy annak szerzője Szilágyi István philologiai és physikai tudományok professora a' mármharos-szigeti ref. collegiumban. —

III. Az 1844ki közülésben kihirdetett ezen mathematicai kérdésre: „mik a' képzetes mennyiségek tulajdonságai 's mindanalyticai, mind mértani értelmők?“ öt pályairat érkezett, mellyek közül a' bírálok többsége az illy jelmondatut: „Mátyás király“ érdemesítette az 50 arany jutalomra, mint mellynek szerzője a' felsőbb analysis mélységibe bocsátkozván, keresztül megy vizsgálatal a' függvények külféle fajain, az egészítvényeket sem hagyván ki 's előadásában tudományos jártassággal a' rendszerességet, következetes okoskodást 's a' tárgyalt kérdés alapos fejtegetését egyesíti. Dicsérettel említettetnek 's tiszteletdíj mellett kiadandónak íteltetett az illy jelgésű értekezés: omne opus difficile videtur, antequam tentas. Vegetius. „Mellyben világosan 's rendszeresen össze van állítva majd mindaz, mi a' képzeteleti mennyiségek természetéről mai napiglan tudatik, egyszersmind ki van mutatva azon mód, melly a' képzetelek mértani alkotására vezet. Föltöretvén a' jutalom, és tiszteletdíj mellett kiadásra méltott munkák jelgés levelei, kitűnt: hogy az elsőnek szerzője A r e n s e i n József kegy. rendi áldozó pap, 's jelenleg az ipartanodánál math. professora; a' második pedig N é k á m Sándor bölcseleti tanár, és csilágászati gyakoronok a' szent-gellért hegyi csilágásztoronyban.

IV. A' volt Marczibányi küldöttségnek 1834ben kihirdetett ezen kérdésére: „micsoda bitelessége van Béla névtelen jegyzőjének a' görög írókra nézve; mellyek bizonyos tévedései? miben vádoltatik helytelenül?“ csak egy értekezés pályázott illy jelmondatu: „Vera tantum natura. Tacitus.“ Melly a' vizsgálók egyértelmű véleménye szerint felületes, a' kérdést teljességgel ki nem merítő, de megfjétsét megsem közelítő dolgozat 's a' szerzőnek némi olvasottságát ugyan, de egyszersmind gyenge ítélő tehetségét és írói gyakorlatlanságát is mutatja 's ennél fogva az e' jutalmazások körül divatozó elv szerint a' jutalmat el nem nyerhette. Szerencsésb siker követte a' következő kérdést: „miben és mennyire különbözött az Európába költözött magyar nemzet erkölcsi és polgári culturája Európának akkori culturájától?“ mellyre szinte csak egyetlen munka pályázott ugyan, de ennek szerzője a' bírálok egybevágó itélete szerint e' nehéz kérdés megfjétsében nagy gondal járt el, az adatok összegyűjtésében a' lehető legjobb külföket használta, azokból vont következtetései többnyire helyesek, nézetei józanok, itéletei mérséklettek, férfiasak és őszinték, 's a' pályakérdés megfjétsése ha általa kimerítve nincs is, de igen meg van közelítve, minél fogva e' pályairat mind a' 100 frtnyi jutalomra, mind kinyomatásra méltónak íteltetett. Felbontatván a' jelgés levél kitűnt: hogy a' szerző H o r v á t h Mihály.

V. Az 1844ki közülésben kihirdetett ezen törvénytudományi jutalomfeladatra: „Fejtessenek ki a' törvénykezési eljárások célja, fajai és kellekei, adassanak elő a' hazánkban divatozott és divatozó eljárások, tökélyeik és hibáikkal együtt, figyelemmel a' mivel nemzetek törvénykezéseire is“ két pályairat érkezett, mellyek közül a' bírálok egyértelmű véleménye szerint belbecsnél fogva jutalmat e g y s e m é r d e m e l, minthogy a' feltett kérdést minden részeiben egyik sem fejtette meg kellőképen; de miután a' szabályok értelmében a' többiennél jobb, habár magában hiányos és ki nem elégtő pályairatnak is kiadandó a' jutalom, a' bírá-

lőknek szinte egyhangu véleménye szerint pedig az illy jelmondatu: „Justitia regnorum fundamentum” pályatársa fölött elsőszéppel bír, mert szerzője a kérdés értelmét jobban felfogta s annak némely részeit kimerítőbben s több tárgyszerűséggel fejtegeti, az 50 arany jutalom ennek ítélvén, de nyomtatása elmarad. Felbontatva a jelígelés levél benne e' név találatot: Telegdi Kovács László Debreczenben.

VI. E' folyó évben báró Dercsényi János udv. tan. részéről a magyar akademia útján kihirdetett jutalomtételre, melynek tárgya a hitbizományok pénzre változtatásának s az ország szükségéi fődözésére fordításának legcélszerűbb módja s ez eszmének életbeléptetése iránt részletesen intézkedő törvényjavaslat tervezése, a kitűzött hatánapig hat pályárait érkezett, melyek közül a bírálók többsége az illy jelmondatnak „Figyelmet kérek és 70 aranyat” adják az elsőszéppel, melynek szerzője a többiek fölött tárgyszerűségben s leghelyesebben fejtegeti, ügyes tapintattal bír az anyagválasztásban, szilárd hangulat és férfias előadás által kitűnik. Ennek ítélvén tehát az első rendbeli 70 arany jutalom, a második, vagyis 30 arany jutalomra szinte a bírálók többsége ajánlatára azon pályárait érdemesítették, melynek jelszava: „En honunk magyar, és alkotmányos felvirágzása után sovárgok. Gróf Széchenyi István.” Mint melynek szerzője a kitűzött kérdést több oldalról vitatja, szép ismeretek s a tárgyra vonatkozó tanulmányok jelét adja; végre a 4ik számú munkának is e' jelmondattal „Erős lesz országunk, nagy a király, hol annyi ember boldog hont talál. Vörösmarty.” kinyomatása a jutalomtevő bárónak ajánlatni rendeltetett. Felbontatván az első és második rendbeli jutalmat nyert munkák mellett érkezett jelígelés levelkék, úgy találatot, hogy az elsőnek szerzője Keresztury Józ. (nyilramegyei aljegyző) a másodiké: Benczúr János köz és váltóügyvéd.*)

Ezekután következett kihirdetése az 1846dik évi jutalomkérdéseknek, melyek is a következők:

I. A nyelv tudományi osztályból. Mely különböző hangjelek és tájzólások uralkodnak Magyarországon dunántúli kerületben, u. m. Göcsej, Órség, Ormánság vidékein, Rábaközben és Balaton környékén? Miben egyeznek meg valamennyien vagy térnek el egymástól? Melyek azon sajátosságok a hangjeleket változó sokra, szók' ragozásaira és képezéseire nézve, melyek ben az írói nyelv szabályaitól eltérnek? — Az egyes tájzókra csak annyiból fordítassék figyelem, mennyire azok a főntebbi kérdések felvilágosítására szolgálnak. Jutalma Marczibányi alapítványából harmincz darab arany. Hatánap martius 31. 1848.

II. A mathematicai osztályból. Az eddigi pályafeleletekből örömmel tapasztalván a mathematicai osztály ezen tudományok alaposabb kifejlődését s terjeszkedését, ezen szép jövődóval kecsegtető előhaladás biztosítására, irányadásul oly munka' írása tűzetik ki jutalomfeleletül, mely a mathematicai tudományok encyclopaediáját s irodalmát oly formán egyesíti magában, hogy benne: 1) a tudomány fogalma és felosztásai akár éstanilag, akár történetileg, de minden esetre kimerítőleg tárgyalassanak; 2) az irodalmi részben, mely minden szakasznak nélkülözhetlen kiegészítő részét leendő, a főmunkák (s azoknak, ha vannak, magyar és német fordításai) neveztesse s mennyire lehet, fővonásokban bíráltassanak meg.

Mely munka' írásában két fő elvet állít fel az academia: 1) hogy az alkalmazott részben az elemi mértanra támaszkodó irodalom különöztesse el a felsőbb ismereteket feltételező művektől, hogy ez által azoknak is elég téssek, kik az elemi mértanontol menni nem kívánnak; 2) hogy az előadás minden szószaporítás nélkül, kellő világosság mellett, minél rövidebb legyen. Jutalma száz darab arany. Hatánap martius 31. 1848.

III. A történet tudományi osztályból. Adassanak elő az ügyvédeknek a bírák és felek iránti viszonyaikban mutatkozó hiányok, melyek az igazság-kiszolgáltatást nálunk nehezítik s egyszersmind azon mód, mikép kelljen e' viszonyokat legjobban elrendezni s az ügyvédi kart a tekintély azon fokára emelni, hogy nemes feladásának kellőképp megfelelhessen. Jutalom száz darab arany Hatánap júnus 30. 1847.

A múlt évekről függőben levő jutalomtétel. I. A nyelvtudományi osztályból.

1. Szónoklattani Adassanak elő a polgári szónoklat' kellei és hibái, bel- és külföldi példákkal felvilágosítva; továbbá azon eszközök, melyek annak kellő kiképezésére szolgálhatnak. Jutalma ötven darab arany. Hatánap martius 31. 1847.

2. Irodalom-történeti. Adassék elő a magyar szógyűjtemények és szótárak bírálati története, a szógyűjtők és szótárírók rövid életrajzával együtt, a legrégebbi időktől maig. Jutalma Vitéz alapítványából harmincz darab arany. Hatánap martius 31. 1847.

II. A philosophiai osztályból. 3. Adassanak elő bírálatilag az új kor legnevezetesebb philosophiai rendszerei, s fejtessek ki okokkal támogatva: melyik ígér közölők legnagyobb sikert a tudományok és társadalmi élet kifejlődésére. Jutalma ötven darab arany. Hatánap mart 31. 1847.

4. Adassék elő azon hatás, melyet jelenleg nálunk

* Mind két koszosus író lapjaink érélyes dolgozó társai. Szerk.

a' népnevelés az alsóbb néposztály erkölcsiségére gyakorol, és terjesztessenek elő azon módok, mik szerint népünk' erkölcsi nevelése tanodákban és tanodákon kívül czélszerűbben intézethetnek el. Jutalma Gorove alapítványából kétszáz ezüst forint. Hatánap mart. 31. 1847.

III. A történet tudományi osztályból. 5. Készítsék bármely, még eddig külön le nem írt, magyar-bírodalmi vármegye, vagy terjedelmesebb vidék, vagy nevezetesebb város' történeti, földirati és statistikai leírása, oklevelek s egyéb eredeti és hiteles kútfők szerint. Jutalma ötven darab arany. Hatánap mart. 31. 1847.

6. Adassék Magyarországon török hatalom alatt volt részeinek akkori földirati és polgári viszonyainak ismeretése, térképpel. Jutalma ötven darab arany. Hatánap martius 31. 1847.

IV. A természet tudományi osztályból. 7. Határoztassanak meg vegybontások s gyógygyakorlati adatok nyomán a nevezetes honi ásványvizek gyógyjavaslatai; mikép lehetne azokat netalán létező hiányokra nézve orvosi-rendőrségi tekintetben használhatóbbakká tenni; továbbá adassék elő, melyekkel lehetne azok közül a külföld legnevezetesebb ásványvizeit teljes sikerrel pótolni; végül említessék meg, mik történtek irodalmi tekintetben eddig e' tárgyra nézve. Jutalma ötven darab arany. Hatánap martius 31. 1847.

Minden rendű pályárait a fent kitett hatánapokra, melyeken túl semmi felelet nem fogadható, váratik: midőn azt írja nevet rejtő pecsétes levélre hivatkozó jelígeléssel átulit veszi által. A beküldött másolat, mely az academia' levéltárában marad, idegen kézzel és tisztán írva, lapozva, kötve legyen. Ha a jelígelés levél felbontása után kiteszenék, hogy a munka saját keze írása a szerzőnek, ez a jutalomtól elcsik. A jutalomra vagy tiszteletdíj mellett nyomtatásra méltóknak ítélendő pályamunkák szerzőinek eszentul szabadságokban fog által a jutalom' es eszentul nem részünkre hanem általában megsszabandó tiszteletdíj (mellek-jutalom) kifizetése után. munkáikat mint tulajdonukkal tetszők szerint rendelkezésül: ide nem értvén mindazonáltal a Marczibányi- és Vitéz-féle jutalmakat nyerő pályamunkákat, melyek haladéknélkül az academia által adának ki.

Kelt Pesten, a magyar tudós társaság' XVII. nagy gyűléséből, december 17. 1846. D. Schédel Ferencz s. k. titoknok.

Ezek így történte után elnök gróf omga az ülést rövid, de szíves hálaszavakkal elosztatá s éljenek közt távozott a közszeret embere a nagy teremből. †

Keszthely, Óvár és Czegléd (folyt. és vége).

Él tehát még a Georgicon, ha T. ur szerint, csak parányi árnyékban is sremélem, T. ur daczára is élni fog még meddig? azt biz egyikünk sem határozhatja meg oly könnyen, mig csak, — de mi alig remélhető — legalább a Mindentudó titkokával értekezhetni nem leendünk szerencsések. Nekem azonban nem feladatom az illy gyarló emberi tehetségünk előtt elzárt titkokat kímélni, hanem azt lélekisméretesen teljesíteni, mire hivatalom int. Azt tudom bizonyosan, hogy mindennek, minek valaha kezdete volt, ugy a Georgiconnak is előbb utóbb vége lesz. De mig a Georgicon él, s én benne lehelek, minden erőmet s igyekezetemet arra fordítom, hogy mennél jobb gazdát s hazafit nevelhessen a Georgicon; olyanokat, millenyről a tavali M. Gazdában egy földes ur emlékezik. Nem tudom, hogy az idézett helyen szóba hozott gazdatiszt akkor növekedett e' Georgiconban, mikor az még nagyobb hirben állott T. ur szerint, vagy midőn az már parányi árnyékká vált, de mutathatok ez utóbbi időszakból is elégre, ki felől méltán hasonló nyilatkozás történik, tekintsen csak T. ur maga körül, a mélt. gróf's egyesületi elnök ur tisztei közt is számos egyedre talál, kik ezen parányi árnyékban képezték ki magokat (s tudtomra a fő igazgaton kívül nincs is több egy nál a bold. gr. György korabeliekből) s ha a m. gróf felőlők nyilatkozni méltoztatik nem rettegek attól, hogy másképp nyilatkozzék, mint a felebb említett földesur, mert már akkor, midőn T. ur először felszólalt, megfordult kezeimen több oly indorsatio, mely által alkalmazás csak azon feltét alatt ígértetett, ha a Georgiconban mivelte ki magát. Azóta számtalan illyes jött kezemhez, nem említvén azon szószertinti nyilatkozást, mely az épen említett hason értelmű. Ebből én koránsem akarom azt következtetni, mintha csak az volna igazi gazda, ki a Georgiconban vagy más rokon intézetben tanult gazdaságot, hanem csak azt, hogy azok közt előbb találhat alkalmast; meg aztis, hogy T. ur azon vadjja, mely szerint az intézetből kikérült ifjakra ország-szerzte csak kevés a tekintet, előttem szinte méltatlannak látszik. Egyes példákban kár mindjárt általányozni, miéért kívánnának tőlünk sokszor-növendékeket?

Nem látom már szükségesnek a kegyes olvasó türelmét vább is fásasztani, noha még eleget mondhatnék, mert a mondottaknál fogvást állíthatja az elfogult is, hogy a' dolog egészen másképp van, mint T. ur, saját indokaiából csak pusztán állítja. Nekem sem lehet a foglalatosság kellemes; de tartoztam vele azon okoknál fogva, melyeket kezdetben mindjárt érintettem. Ha azok nem kényszeritenek, bizony illy időrabló tollharchoz nem fogok, a' hol nem védv' kel ki védv' ellen, hanem csak pusztá állítás ellen a' védv'. — Nem védem én a' hiányokat, melyek nálunk is találhatók

voltak mind hajdanta, mind jelenleg, mert akármely emberi intézvény is csakugyan magán viseli az emberi gyarlóság bélyegét, csak azt nem szivelhetem, mikor valaki valamit gáncsol a' nélkül, hogy a' gáncsoltról alapos ismerete volna, de azért személyemre nézve igen könnyen megbocsátok T. urnak, üdvözítőnk szavára emlékezve, mert nem tudja mit cselekszik. Nem tehetem azonban azt az ügy szentségére nézve, kivált ha az Óvárról irtakra emlékezem.

Óvárra nézve még tudatlanságával sem mentheti magát T. ur (s ha bizonyos alapu tudománya nincs, akkor ne is írta, legalább ugy, mint írt), mert ha jól emlékezem, T. ur a' m. gazd. egyes. küldöttségének tollvivője volt Óvárról, s annak leendő helyirója. Tudnia kell tehát: mi volt az óvári uradalom valaha s mivé tette azt Wittman. Tudni fogja tehát, hogy ezen roppant birtoknak nagy része kóporond volt, mint déli Franciaországban van, mely nagyobbára most is megérdemli a' régi rómaiaktól vett campus lapideus nevezetet. Tudni fogja, hogy más négy része pusztá homokból állott, mint Norfolk megyének keletészaki része; más része ismét posvány vagy ingovány, mint hajdanta Chiana völgye; a' használható föld ellenben kevés, s az is terméketlen. E' roppant birtok nem tudott kitéleltetni 10 ezer juhot takarmány-vásárlás nélkül, most jól kitart 40 ezret s a' takarmány-fölösleg eladásából szép jövedelmet húz. Azelőtt minden épület-s' tüzfát készpénzen kellett az uradalomnak vásárlani, most már több ezer ölfá adatik el évenként készpénzért 'sat. 'sat. s itt lenne a' mezei gazdaság gyakorlati oldala oly gyenge, hogy a' magyar csak czélszerűbb s tökéletesb intézet hiányában látogathatná meg azt? s miért épen a' magyar? szeretném tudni, talán a' német elem miatt? mintha bizony a' jóra való magyar méh nem tudna a' német virágból mézet készíteni! T. ur nem fogta fel, vagy nem akarja felfogni a' német viszonyokat kellelőképpen. Van öt elég alapos ok, miért van úgy a' dolog a' mint van, s nem másképp, csak elfogultság nélkül tekintünk abba; de azt védeni nem az én dolgom, hanem a' helyett azt kell megjegyezni, hogyha a' felebb mondottak most más arányban állanának is, mint akkor, midőn én a' felhozottakat s még többeket az öreg Wittmantól hallani szerencsés valék (a' minek bizony már jó ideje, de azóta is volt alkalmam tapasztalni, hogy midőn a' nyári nap heve az egész vidéken májd mindent elfonnyasztott, az óvári uradalmi majsorsági telken eső hiánya nem lehetete érezhető), mégis azt merem mondani, hogy a' mit Óvárról néhány nap alatt gyakorlatilag megtanulhat a' magyar is, azt csak Lombardiában Chiana völgyében s Norfolkban tanulhatja meg legjobban a' gazda, de mennyi idő s költségbeli különbséggel? — én nem tudok egy uradalmat is egész mivelt Európában — pedig bizony kevés gazdasági nevezetesség kerülte figyelmemet el melynek határán belül a' telkesítésre nézve annyi egyesülve volna, oly nagyban s oly fel-tünőleg, hogy a' felületes szemléllő gyölmese is felgerjesztésék. Ezeknél fogva én az óvári intézet gyakorlati oldalát épen nem mondhatnám oly gyengének, mint T. ur, még azon esetre sem ha a' tanító értelmezése egészen hiányoz-nék is, mert, szerintem a' tanítvány előmenetele vagy náramaradása nem róható mindenkor a' tanár vagy az intézet rovására, mert az csak egyik tényező: de van azonki-vül még egy másik is, mely különös tekintet igényel, t. i. a' tanítvány képessége, szorgalma, kedve, tán sokféle viszonyai, például hozhatnám fel növendékünket, ki néhány év előtt egy főurnoz ajánlva volt, praeclearus calculust egyet sem vitt el, de jót állok, hogyha az ifju meg nem romlik, gátra állitva kitesz minden, s pedig nagy számú kortársain, s pedig olyanokon is, kiknek bizonyítványa csupa praeclearusból áll, de az ő viszonyai olyanok voltak a' tanulási pályán, hogy minden tehetségét nem szánhatta csupán tanulásra. Az intézet adja ugyan az irányt, a' képezést, s azért annak szokás felróni mind az érdemet mind a' hibát, de legyen az intézet bármily tökéletes — s az igaz, mennél több kellekkel bír, annál alkalmasab' a' növendék kiképezésére —, de ha a' képesség s alkalmazás hiányzik, vége akkor mindennek a' növendékre nézve. Hajtsák bár az ökröt akármely intézetbe, paraszt közmondás szerint, az ökrök csak ökrök marad, ha Bécsbe hajtják is. Ezt tudnia kellett volna annak, a' ki gazdaképezéssel foglalkozott már, vagy foglalkozni akar. Tudja is azt jól T. ur, nem kétlem, de bogaraitól — idea fixa — szabadulni nem tud, nem akar, azért berzenkedik folyvást minden létező intézet ellen, igen okatlanul, mintha azok a' m. gazd. Egyesület érdekében — a' mi a' közjó — nem munkálkodnának! — Bár lenne minden megyének egy jól ellátott gazdasági tanodája! mind barátilag ölelhetnék egymást, s erejüket végre közepett a' haza szívében, pontosítanák öszsze, de a' főügyvezetőnek másképp — azaz vonzólag, s nem eltaszítólag — kellene magát viselni. Nem kívánjuk mi, a' mint már más alkalommal mondtam, hogy dicsérettel halmozzon bennünket, nem szorultunk reá, okatlan gáncsolásaitól sem rettegünk, mert azt T. urtól legkevésbé sem érdemeltük. Hagyjon békét

azt teljes joggal követeljük, szűnjék meg szokott kihívásával 's ingerkedésével, hogy drága időnkét nyugott lélekkel fordíthassuk hivatalunk teljesítésére. Azt pedig korántse gondolja, hogy minket szegény falusi földszinteket fényes felső emeletéből, csak amugy törökösen, akármire is kényszerithessen, 's minket tovább is bátran megtámadhasson. — Szeretném látni szabadalmát az iránt, melyet ha elő is mutatna, akármely magas paripára ülven, pórol járandna. Keszthelyen, dec. 1jén 1846. Geric s Pál georgiconi archon. —

Tolnamegyei közgyűlés. Szegzárd december 8kán. November utolsó napján közgyűlésre gyűltek össze Tolna vmegye rendei, midőn gyűlési diszruhákban templomba siettek, a' teremtnök hálát adandók, hogy fens. nádorunkat ismét súlyos betegségéből felgyógyulni segíté. Mire után főispánunk a' rendek ajánlása szives fogadását tanusítandó, titoknokát Szuhányi Jánost táblabírónak, Barnafi mérnököt pedig tiszteletbeli megyei mérnöknek nevezé ki. Ezután F. I. táblabíró visszaemlékezvén a' mult octoberi közgyűlésre, midőn az említett nádori ünnepélyre Tolna vmegye részéről is főispán únsza által küldöttség neveztetett ki, hol a' protestansok egészen mellözve levén, kérte a' karokat és rendeket, hogy ezek részéről szinte négyet választani sziveskednének. Mire főispán ó miga megjegyzé miként soha sem volt ezéja a' kinevezett küldöttség által vallásokat képviseltetni, különben pedig figyelmezteté a' közgyűlést, hogy oda a' vármegyék és kir. városok sokasága már népes számu küldöttséget utasítván, helyszúke miatt ezt nemcsak szükségtelennek, hanem a' két fővárosra nézve igen terhesnek tartja. S. I. táblabíró a' küldöttségben nemcsak a' felhozottakat látja elmellőztekül, hanem onnan még az ellenzék minden tagjait is kizárta, ha M. táblabíró meg fog választani, ki ez uttal ajánlatott, megelégszik, különben fentartja erre nézve magának a' szólást. — Megyénk hanyatló ellenzéke, hogy a' felhozottakra nézve sikert eszközölhetett, jobbadán onnét magyarázzák sokan, mivel jelen volt corteseink többnyire ellenzékiek levén a' sikert meleg részvétü 's egyhangu sürgetésöknek tulajdoníthatni. — Jelen gyűlés egyszersmind marcalisnak levén hirdetve a' ns megye rabjai munkáltatása által forgásban levő posztógyárnak nemesi pénztárból leendő fölsegéllése tárgyaltott, ettül leginkább a' nagyobb uradalmak tagadták meg hozzájárulásukat. Ezek mielőtt határozott, nem mel hozatnék ez ügy fölött halalos ítélet, előbb egy választvány kiküldetését sürgették, mely választvány a' posztógyár állapotját megvizsgálván más napra jelentést tegyen, mi megis történt. — A' nemesi pénztár költségire az utibiztosok fizetése is jelen közgyűlésre levén utalva, rövid tárgyalás után megrendeltetett. — A' magyar gazdasági egyesület által tervezett köztelek fölépítésére Tolna vmegye nemesi pénztára 500 pgóftal fog járulni. — A' czeglédi gazdaképező intézet föllállítására kibocsátott részvényekből is egyet vásárolván, ára ismét a' nemesi pénztárból rendeltetett kifizetett. — Az élelem felesigázott ára tekintetéből a' megyei foglyárok fizetése havonként 2 pgóftal javított, mindezeknek azonban a' főbb uradalmak, a' mennyiben ez új kivétel által eszközöltetnék, ellenmondottak. — Másnap a' választvány beadá jelentését, mely a' posztógyárnak illi kezelletése mellett attól a' segedelmet megtagadtani véli, minek folytában a' megye az ahoz igényt tartó részvénytársaságnak határozatát elvárván, addig is, hogy a' gépek a' nem használás miatt romlást ne szenvedjenek, a' munka folytatatni fog 's ha a' részvényes társaság a' nevezett gyárt a' megye intézkedése alá bocsátani késznek nyilatkozik, a' nevezett választvány czélszerű kezeléséről fog gondoskodni 's e' végre kitüzendő marcalis közgyűlés sorsa felől rendelkezni. — Néhai Horvát István könyvtára iránt érkezett levél az országgyűlési utasítást készítő választványhoz utasított. Szögyényi Lászlónak alkanczellárrá kinevezetése szivesen fogadtatván, neve megyénk táblabírói lajstromába iratott. — Pozsony megye levele, mely Erdélynek hazánkbal leendő összekapcsolatását szorgalmazza, itt politikai jogosságból sértőnek találtatott, hogy egy megye hja fel Erdélyt egyezkedésre, Tolna vmegye ezzel hamarokdni nem akar 's a' levelet az országgyűlési utasítást készítő választvány összeüléseig félretette. — Kraszna vmegyének panasza, hogy az erdélyi országgyűlésre is meghivatott, egyszerűen félretetett, minthogy a' részek visszakapcsolatása iránt a' zalai levél következtében e' megyének hozott végzése fenmarad. Vas megye a' sváb elemterjedésére figyelmeztető levele, egyszerű megjegyzés mellett félretetett. — Fejér megyének azon levele, mely szerint szomszédi bizodalommal kér bennünket, hogy a' Törökországból sertések behajtásával átszármazó tuskék kiirtására segéd kezeket nyujtanánk, hason részvételt fogadtatott 's a' tuskéknek tavaszszal és őszzel leendő kiirtatása megrendeltetett, mi iránt a' szomszéd Baranya és Slavonia is fel fog szólíttatni. — December 16dikán ismét közgyűlésünk leend. Több hirlapban levén közölve, mintha Liszt Fe-

rencz itten adott hangversenye jövedelmét közczélokra szánta volna, e' hir azonban valótlan. Rendes levelező

Ugoesamegye novemb. 30kán kezdett közgyűlésen, miután e. alispán a' megye belállapotát köülményesen rajzoló, a' nádori ünnepély elhalasztását tárgyazó udv. rendelvény folytán, forró szavakban fejezik ki a' Rendek örömeiket, ó fensége közbánatot gerjesztett betegsége megszüntén, mert ki ne érezné, hogy a' nagybecsü életre, melyből ezen nagyszerü eseményekkel teljes félszázad alatt annyi áldás sugárzott ki e' hazára, fejlődésünk jelen körülményei közt olly igen nagy szükségé van a' nemzetnek, ki ne érezné, hogy a' pártok jelen forrongásai közt egyedül az ó nagyszerü geniusza képes megállapítani azon irányt, melynek végpontján az átalakulási processus szerencsés eredvénye áll; közlekedéssel hatázzák ez okon a' RR. hogy másnap hálaima tartassék 's a' Rdek buzgó örvendezése ó fenségének meleg felirában tolmácsoltassék. — Illó méltánnyal fogadá a' közönség hazánk európai híru tudósabold. Horvát István példánélküli buzgalommal összeszerzett tudományos gyűjteményének közlését 's miután annak az orsz. Muzeum díszére leendő megszerzetése iránti o-hajtását már régebben kifejezé, most azt megyszerte köröztetni, 's annak idejében utasítás-adás végett, az e' czélra megbizott állandó választványnak figyelemben tartás czéljából kiadni rendel. Az erdélyi uniot tárgyazó pozsonyi körlevél rokonérzessel fogadtatott ugyan, de miután a' megye mult gyűléséből épen az erdélyi orsz. gyűlés megnyitása napján ez érdemben felirással járult a' trónhoz a' becses közlemény ez alkalommal tudomásul vétetett, — a' bekeblésítő törvény végrehajtásának elmulasztásából eredő bizonytalan helyzete miatt testvéreleg panaszkodó Krasznának pedig, bőső részvétünk őszinte kifejezése mellett, ez ügyben multkor tett felirásunk megküldetett. Bár elérhetők egyszer, hogy Erdély egyeteme szólalva fel az unio ügyében buzgón, mint illenék, csak ez által elérhető boldogságaért egy nemzetnek, de ott még csak helyenkint ápolatik hazafi melegséggel e' szent eszme, míg más töredékek aprólékos kiváltságok szerelmétől elfogulva elenségei gyanánt tűnnek fel annak, mi Erdély jelen szellemi 's anyagi pangása helyett életet 's virágzást derithetne kies bérceire! Vannak a' minden rend 's közintézkedés elmellőztével czélba vett idegenek betolakodása ellen irt körlevele elvben pártolttatván, czélszerű honosítási 's telepítési törvény alkotása annak idejében e' megye által is szorgalmaztatni fog; — van hazánkban elég tulnépesült vidéke, hol talán ép ez oknál fogva is gyakran felüli sárga képét az inség 's nem nehezül e' reánk teljes mértékben ezek biztosabb sorsa felüli gyors intézkedés köteleltsége? miert akkor a' württembergi erőten telepek, hiszen Nyiregyháza, Csaba, Szarvas mutatják, hogy kárpátalji népességünk szorgalmas rajókat képes a' népetlen alföld dús rónáira eresztetni. Nem akarjuk tagadni, hogy hazánk népességének növekedése érdekünkben fekszik, de merjük mondani, hogy a' fel- és alföld közt aránytalanság lehető kiegyenlítése a' kül telepek behozatalánál előbbvaló szükségéink sőt hazafi köteleltségeink közé tartozik, mutatják ezt Árvának és szomszédjainak gyakor nyomorai. — Többiiben beligazgatási dolgainkkal foglalkozánk, örvendetes volt értesülünk: hogy tömérdek adóbeli elmaradások rovatott le a' folyón kívül ez évben elannyira, hogy a' mintegy 5 ezerre rugó bevehetlenségeken felül alig van 6 ezernyi hadi 's 3 ezernyi házi adóbeli elmaradás népünkön, melynek vállain egy kis megye aránylag mindig súlyosabb közigazgatási költségeinek olly szerfölött súlyos terhe fekszik, legtöbb folyamodás a' takarékmagtárbeli tartozásoknak jövő évi termésg megengedendő kinmaradását tárgyazó 's e' körülmény aggodalmat kelesztett kebleinkben, mert noha megyénk ez általános inség szomorú napjaiban meglehetős természettel dicsekedhetett, ezen sürü folyamodások mégis tanusíták, hogy a' burgonyavész nagy mértékben idézé elő a' termény megszükülését; a' körülményekhez képest czélszerű rendelések tétettek. Szerencsénk most, hogy a' szomszéd nagy Mármaros völgyeiben szép tengeri termés volt 's a' galcziai szélekről is nagy mértékben hozatik be a' gabona — az élelmiszerek tirthető árárt vidékünkön egyedül e' körülménynek köszönhetjük. Gyűlés folyama alatt aláírási iv keringett a' nádori emlékpénzre, a' begyült 's még a' vidékektől remélt őszszegen a' közohajtás mélyen tisztelt dicső nádorunk életnagyságu képét is kívánta megszerzetetni a' megyei terem számára, hogy ne csak a' jelen kor hevüljön tiszteletre, de ha látandja a' maradék is egykoron a' szelid arcvonalmakat, hálaltel kebellet mondjon áldást Arra, ki hazájának egy hosszú korszakon át jöttevő geniusza volt.

Hontmegyének folyó december hó 18kán m. b. Maithényi László első alispán ur elnöklété alatt tartott ugynevezett marcalis, tulajdonképp azonban, mikép e' lapokban eleve jelentve volt, a' rémalakot magára öltetni kezdő közönség enyhítése tekintetéből minmagunk megadóz-

tatása végett összehívott rendkívüli közgyűléséről röviden csak annyit, mikép Hontmegye Karai és Rendei az említett czélra 12 ezer pengő forintnak, az országgyűlési költségek arányát megállapított — bár, közelismerés szerint, híjános, de a' rögtön veszély sürgetése miatt ez alkalommal is elfogadott kulcs alapján leendő viselését kötelezőleg magukra vállalák, a' nemnemes osztályra pedig minden adórovás után egyegy pengő garas vettelet ki. — Szép példáját tapasztalák ezuttal a' KK. és RR. a felebaráti részvétnék Luczenbacher Pál megyebeli fake-reskedő ur részéről, ki minden felszólítás nélkül 100 pengő forintot küldött b. első alispán ur kezéhez a' szükölködők közt feloszlandót, ezenkívül 3 megyebeli helységet husz pozsonyi mérő árpával segíté fel, nem említve, miként Luczenbacher urnak kereskedése eddig is mintegy 80 ezer forintnyi keresetet nyujtott a' dolgozó osztálynak. I. S. indítványára L. P. ur e' dicséretes tette jegyzőkönyvbe ig-tattatott. Meg kell említnem, mikép ez ugynevezett marcalis gyűlésen nagyszámu nemes atyafiak jelenlétének örülénk, kik önként, sőt némelyek szerint önmaguk közt megállapított 1 p.ft. díj terhe alatt gyülekezének gyűléstere-münkbe; és valóban örülénk jelenlétüknek, mert noha — fáj kimondanom! — találkoztott egykét, sőt tudtommal csak egyetlenegy igaztót, ki az 'adózás' esáberejü szavának pengtetésével a' nagyára értelmetlen köznemességét azon dicsőségtől, miszerint ehezó embertársainak némi csekély-séggel leendő fölsegéllésére magát önkakarulatlag kötelez-hesse, megfosztani kívánta; győzött a' józan bár egyszerű elmékben 's fogékony keblekben az emberiség szent szava, 's ók, — a' rájuk kivetendett teher megbuktatását czélzólag összesereglettek! — a' közönség enyhítéséhez aránylag járulni magukat egyhangu felkiáltással kötelezék. E' kedvező eredvényt nem kis mértékben lehet némelly, a' nép ajkán szólt szónokok buzditó nyilatkozatainak, de különö-sben és leginkább elnöklött első alispán ur ó mgának tulajdonítani, ki közgyűléseni ez első elnökösködésekor annyi tapintatós olly belátást tanusított, olly jeles szóláshat-talmat fejtett ki, minő illy virágzóan fiatal korban csak a' sors kegyenczének tulajdona. — Másnap a' közgyűlés vég-zése meghitelesítettén, a' teendők theoriája, vagy — mint első alispán ur mondá — poezise befejeztetett, követel-zendvén a' végzések foganatosításának nem épen legkel-lemesh prózája. Pajor István.

Szatmármegyei közgyűlés. Folyó évi dec. 7kén tartott évnegyedes közgyűlésünk, melyre a' már elő-re keringett nagy hírek miatt a' folytonos esőzés és rozsu-tak daczára is mind két részről nagy számmal gyűltek össze Szatmár megye rendei, a' főispáni helyettesnek még tisztujtáskor kapott elrekedése miatt már alig érthetőleg elmondott 's iránta kiméletet kéro beszédével nyitattott meg mit szokás szerint a' közgyűlési jegyzőkönyvek hitelesítése követett. A' közgyűlést legközelebb megelőzte kisgyűlés az administratióra 's e' feletti örködésre nézve igen sok és üd-vös határozatot hozott. A' kisgyűlési jegyzőkönyvek után olvastatott a' pénztárak bonyolodványainak tisztába hozatalán munkálkodott választvány jelentése és a' pénztárak ezutáni kezelletése fölötti terve. Ezen munkát a' készítő iránt nyilványított közméltánnyal egészben helyeseltetett 's el-fogadtatott. U. M. ellenzék i tag és G. S. egyszer-re állottak föl; e' második kérte a' rket hogy ót mindenek előtt hallgatnák ki, mert köteleltsége magát igazolni a' fe-lőle elterjedt 's jellemét gyanusító hírek ellenében 's a' gya-nusított tárgyat fölvilágosítani: szóhozjutván elmondá, hogy még 1843d. évi június havában a' nagybányai kamrai ügy-véd hozzá mint járásbeli fözsolgabíróhoz két ökröt, mint bi-tang marhákat küldött, melyeket ó előbb a' gulyán, azután pedig egy falubeliének használásvéggettadván, tartott egész 1845d. évi husvétig, midőn a' helybeli bírák által azokat el-árvereltette 's kis fia mint legtöbbet ígéro vette meg: ké-sőbb a' tulajdonos ökreire találván ó 50 forint tartási költ-séget követelt, de Ugoesamegye alispánjának többszöri felszólításaira végre még is kiadta. Ezen előadásra B. I. tb. megjegyzé, hogy ámbár ó és elvaráti ezen gyanusító hí-reket már hallották, de alap nélkül pusztá hírek után senkit jellemében megtámadni nem akarnak 's e' miatt a' szárnyaló hirt elhallgatták, most azonban miután maga a' hir által gya-nusított e' tárgyat szőnyegre hozta, kénytelen hozzá szólni 's hogy a' gyanu annál tisztábbban földeríttessék, szükséges-nek vélné egy küldöttséget kinevezni, mely az ugoesamegyei alispántól nyerendő fölvilágosítás után a' tárgyat meg-vizsgálná 's körülményeiről a' megyére jelentést tenne. De ezen indítvány nem fogadtatott el 's a' gyanusított hivatal-nok előadása a' gyanu elosztatására elégségesnek találtat-ván a' nélkül, hogy az általa felhozott irományok fölolvastattak volna, e' l j á r á s a helyben hagyatott. Ez-után U. M. a' mult tisztujtási sérelmeket adta elő, nem a-zért, mintha az iránt fölírast vagy orvoslást kívánna, mert tudja, hogy azt már megváltotatni, vagy azon segíteni nem lehet, hanem csak azért, nehogy az megrovás 's jöven-

dőrei ovás nélkül maradjon. Elmondá: mikép a' mult[uszt]-
ujtításon két párt vivot 's ezek fölött kellett volna állani a' f.
htesnek mint bírónak, mi nem történt, mert előbb lehetett
olvasni a' megválasztandó tisztviselőnek nevét más kezé-
ből a' corpus juris hátraa krétával írva, mintsem a' kijelölés
megtörténhetett. Mit szónok a' corpus juris hátrásáról
mondott, megtörtént 's fájdalom! hogy épen a' corpus juri-
son, mellynek látása is alkotványunkra, alkotványos jogok-
ra, törvényességre emlékeztet, történt a' legszebb alkotvá-
nyos jognak a' szabad választásnak illy tetemes megsérté-
se. — Sokan számláltak elő több sérelmet. Voltak, kik
rosszszalták, hogy egyik fél embereinek elvonulása után a'
nap szintével történt a' m. alispán megválasztása; voltak, kik
ezen választást törvénytellennek nyilvánították. H. B. föl-
hozá, mikép a' Komárom megyei tisztujtításon jelen volt 's
az ottani lelkes főispán az első alispán megválasztása ut-
án, mivel egyik párt emberei a' választás helyéről eltávoztak,
bár három ezren olly erős kiabálással, hogy Komárom
szüz vára ropogott, sürgették is, a' m. alispán-kijelölést
más napra halasztá. 'Smivel Szatmár. így a' pártok fölibe
maga-helyzés nem történt, felírást inoítványozott. Lón zu-
gás, lón actio-sürgetés 's miután f. htes az ellene felhozot-
takra válaszolá, mikép sokkal jobban hiszi birni a' kk. és rr.
bizalmát és szeretetét, semhogy H. ur 100 illyen fölszólítá-
sának sikerétől félne ezen tárgy hoszas 's erős vitakozás
után megszünt. Ugyan e' nap fölhozott, mikép U. K. fő-
pénztárnok minden javait testvéreinek eladván a' főpénztár
bizosítva nincs; mellyre első alispán fölvilágosítá a' rket,
hogy ó ennek már végére járt 's a' pénztár-bizosítást meg
is rendelte, melly következő napi gyűlésben a' rr elibe fel
fog mutatattni. —

Másnap december 8kán K. Zs. tb. ki hoszsu időig a'
megyei köztanácskozsásktól elvonulva élt, az 1723: 57 és
58d. törvényzikket egy hozatandó határozat által oda
indítványozá módosíttatni, hogy actiót megrendelni az el-
nök joga legyen 's hogy ez által, mielőtt tény előfordulna, egy
törvényszék nevezessék ki, melly a' megactiózott fölött íté-
letet mondand. Ez indítvány fölött hoszas vitakozás lón,
100nál többen szóltak e' tárgyhöz 's délutáni majd 4 óráig
tartott tanácskozás után 10 többséggel határozatul monda-
tott, hogy actiót a' szőlők többsége után az elnök rendel 's
azon közgyűlés előtt legközelebb munkálkodott törvény-
szék fogja elítelni. —

Harmadnap december 9én az első alispán erélyes 's
méltánylást érdemelt elnöklete alatt folyt a' tanácskozás.
Az első napon történt fölhozás következtében elnök alis-
pán bemutatá U. K. főpénztárnok testvéreinek jótálló -
levelét, melly betábláztatott. Ennek folytán elrendeltetett,
hogy minden pénztárnok bizonyos meghatározott summáig
bizosító kötelezvényt tartozik adni 's ez be fog tábláztatni.
Bemutatottat a' rendőri kihágások büntetéséből a' birsági
cassába folyt pénzek kimutatása, melly szerint 5 év alatt a'
4 járásból 221 frt fizettetett be. — Egy megyebeli szamos-
parti helység folyamodtára a' törvény értelmében küldött-
ség neveztetett, melly a' lakosok által kért Szamos-átvágás
iránti szükséges munkákat elintézend. Ennek folytában B.
I. L. bíró a' tiszavidéki lakosok mostoha sorsát a' naponként
nagyobb veszéllyel fenyegető inség 's keresethijány nyom-
masztó állapotát adván elő, indítványozá, mikép az éhség
eltávolítása tekintetéből, hogy a' tiszavidéki lakosoknak ke-
resetmód nyujtassék, a' tiszavölgyi társulat elnöke nagy-
mélt. gr. S z é c h e n y i I s t v á n kéretnék meg, hogy Szat-
márban is eszközölné a' tiszaszabályozási munka megkez-
detését jövő tavasszal, melly indítvány elfogadtatott. —
A' szenvedő 's nyomorral küzdő emberiség iránti szeretet
egy példányát tanusítá Mándy Péter t. bíró, ki törvényszéki
napidijait a' ruházat nélküli rabok öltözetére ajánlotta. Az
orvosok az egész megyének évnegyedenkénti följárására
első alispán által szorgoztatni fognak. Pestmegye föl-
szólítására a' fens. főherczeg-rádor emlékére verett pénzből
egyegy példányt megvételei határozatott. A' néhai Horvát
István könyvtára megvétele iránti levél az országgyűlési u-
tasítást készítő küldöttséghez tétetett által.

Erdélyi ügyek (folytatása.)

Középszolnok megye nov. 19ki közgyűlésén.
főispán ur az elnöklete alatt kinevezett és összehívott ur-
bértervező megyei bizottság munkálatát közgyűlés elibe
adván, abban az országos bizottság felszámítása szerint
csak 20—23 év mulva 's akkor is szinte 4—5 millió ezüst
frt birhatlan költséges felmérés és szabályozás mellett lé-
tesíthető urbéri javaslata fölrevetésével, a' hamarabb kellő
birtokrendezés 's létesítési könnyebbség tekintetéből, az
urbériség meghatározására nézve a' korm. által 1819ben
saját vallomásuk szerint, a' megye befolyása 's közremun-
kálása nélkül véghezvitt összeírásnak, mint valóságos sta-
tusquo-nak törvényesen leendő megállítása és az 1820ki
urbéri terv elfogadása van javasolva némi módosításokkal,
mellyek közül jelentékesek itt következnek: az urbéri bel-
ső telkek meghatározásánál a' választvány a' két bécsi mé-

rő férőjűséget 1000 □ öl tiszta kifejezéssel világosítja. —
A' megyebeli helységek 1820ki rendezését elfogadván 's
egy egész urbéri állomány osztályonkénti meghatározása
körüli az akkori mennyiséget tartván meg, az 1ső osztály-
béli helységekben egy egész urb. állományra 6 hold szán-
tót 2 és 1/2 hold kaszálót, vagy két hold rétet; a' 2dik oszt.
helységekben 8 hold szántót 2 és 1/2 kaszálót vagy két
hold rétet; a' 3ik osztálybeliekben pedig 10 hold szántót 3
és 1/2 hold kaszálót vagy két és 1/2 hold rétet határozott olly
kikötéssel, miszerint a' szőlő teljességgel be nem számitan-
dó. — A' hol pótálás szükséges, ott a' minden évben haszná-
lható két annyi váltólag használhatóval, és megfordítva,
a' váltólag használható félannyi évenként használhatóval
pótlandó. — Mivel 1820ban e' megye az urbérre tett ész-
revételek szerint urbéri állományba egy helységben sem
határozott szőlőt számitni, e' határozatot jelenleg is elfo-
gadván, a' választvány az urbéresnek borkorcsmárlási ide-
jét sz. Mihály naptól új évig szabta. — A' helység határin
kívül fekvő uradalmi erdőkben tüzi vagy épületi erdőzés ja-
vadalma azon esetben és annyiban illeti az urbéreseket,
mennyinek eddig gyakorlatában voltak 's a' meddig azon
erdők és urbéresek egy földesur birtokában maradnak. —
E' pontra vonatkozólag szükségesnek látja a' választvány,
miszerint követ urak országos intézkedést eszközöljenek
arra, hogy az eddigi köz- vagy közösen használt erdők tör-
vény értelmébeni felosztásánál figyelem legyen a' paraszt
közönség részére 's illő arányban mindenkor erdőt sza-
kaszszanak ki. — A' tized általános megváltásáról t. cik-
ket hozatni ohajt a' választvány, ha pedig az az urbérrel
egyszerre nem sikerülne, legalább a' kisebb dézma eltör-
lését véleményzi. — Az urbéri viszonyokból keletkezhető
két fél közti minden egyenlenség kiegyenlítésére többé
az urizsék nem állhatván fen, helyette addig is, míg az ur-
béri egyenlenségek kiegyenlítésére 's bírói elhatározására
mostaninál czélravezetőbb eszközökről országos in-
tézkedés történék, a' jelen gyakorlat fogna divatozni. —
A' kántor alatti korcsmárlást csak közönséggel haszon-
bérbe adva, nem pedig egyedileg használhassák az urbé-
resek annyival inkább, mivel a' megyében a' szőlő urbéri
állományba nem számitandó. — Midőn az urbéres marhája
nem betegségben, hanem történetesen a' test ép egészség-
ben maradása mellett károsodik el, annak az urasági mé-
szárszéken ingyen kiméretése megengedtetik. — Egy egész
urbéri telek és állomány, az urbériség egyformásításakor
félállományról kevésbre nem osztható. — Azon pontokra,
mellyekben az urbéresre kézi munkabéli büntetés van szab-
va, meghatározandónak látja a' bizottság, miszerint az a'
földesur tudtával, a' helység határáni közmunkára fordí-
tandó. — Az urbéres kisebb kihágásit jelen gyakorlat szer-
int az illető szolgabíró, nagyobb kihágásit pedig a' megyei
fenyítő törvényszékek fenyítsék. — A' vasvátság eltörölendő.

Az állatkínzás elleni egyesület dec. 8dikai
közgyűlésének részletei. A' mult alkalommal, midőn a'
közgyűlés megtartásáról volt szerencsénk szólni a' t. cz.
közönséghez, — a' jegyzőkönyvnek később történt hitele-
sítése miatt — nem tehetvén részletesebb tudósítást an-
nak eredményéről, — sietünk az akkor mondottakhoz, még
a' következőket adni.

Elnöki megnyitás után t. cz. W a r g h a István ur a' tár-
sulat eddigi ideiglenes jegyzője, leköszönvén hivataláról, a'
közgyűlés, az egyesületnek ügyeiben tett, főkép a' kelet-
kezés nehézségei alkalmakor, — több mint egy évi fárada-
lmaiért, mellyeket minden fizetés nélkül az egyesületnek
immár a' cselekvés mezejére juthatásáig sikerrel tón: —
jegyzőkönyvileg köszönetet szavazott. Ez után az elnök e-
lőterjesztvén, miszerint a' tisztviselő és választvány meg-
választásának határnapja jelen levén, a' tisztviselő és bi-
zottsági tagok, mint már közlök is, megválasztattak. Ez
meglevén, előadatott aztán a' választványnak rövidesen az
iránt öszponosított véleménye, hogy: mikép lehetne az
egyesületnek működését minél előbb és minél több siker-
rel megkezdeni? Több oldalról megvitattatván a' teendő e'
főkérdése, határozatott: a) hogy az ujonan választott vá-
lasztvány az alapszabályok értelmében, kellő ovatossággal
azonnal számozott aláírási iverket körözteszen, hogy az
egyesületnek mind tagai szaporodjanak, mind nemes czéla
elérésére jövedelme biztosíttassék. b) Határozatott továb-
bá, hogy mivel a' törvényhatóságok segédkezeit fölkermi az
egyesületi célhozjutásában legmellőzhetőbbnek tartja
a' közgyűlés: az új bizottság Pest megye és város ha-
tóságait erélyes és kimerítő föl-
szólítással keresse meg az
iránt, hogy a' társulat nemes czéljának megközelítésére ne
csak rögtöni politialis intézkedésekkel nyujtson segédkezet,
hanem más országok példájára oda is méltóztassék mű-
ködni, hogy az állatkínzás gátlására, a' törvényhozás után
is történjenek intézkedések. — Elnöklő alelnök ur beje-
lenté ezután, hogy a' legközelebb tartott orvosi és ter-
mészetvizsgálói gyűlés alkalmával Andrassy György
gróf főispán ur az egyesületnek 50 pforintot alapított,
mit azonnal le is fizetvén, már most a' pesti takarékpénztár-
ban kamatoz. — Az alapítónak e' humanus czélu egyesület
iránti részvétele, köszönettel fogadtatott. Ugyanevak alelnök
ur 20 pforintot, mint a' nála levő íven följegyzett aláíróktól
befizetett mennyiséget. Alelnöknek gyűjtői buzgalma kö-
szönettel méltányoltatván, a' köztanácskozás szövegére a'
társulat pénzügyi állapotának megvizsgálása 's elrendezése
került, mit, egy, a' jegyzőkönyv hitelesítésére kiküldött bi-

zottság kinevezése váltott föl, mellynek Kubinyi Ágo-
ston kir. tan. ó nagysága, Hepes váry Antal városi ta-
nácsnok, 's Pauer Lipót orvostudor valának tagjai. 'S ez-
zel a' közgyűlésnek vége lón. Mészáros Károly, egye-
sületi titoknok.

Budapesti napló. (Dec. 20kán.) Téli ujdonságok.

Látván a' fővárosiak hogy a' Duna jeget hord 's nem is gya-
nitva, hol szokott az öreg Duna fagyaltozni, mégis szorgal-
masan követik példáját, 's jéggel teli hordják vermeiket;
szokják pedig ezt tenni különösen csemegészek, husarusok,
kórápolók 's ki hinné? jégarusok. Már ladik-közlekedési a-
nekdotával is szolgálhatunk: egy ladik jéghez ütődvén felfor-
dult 's benne levő négy személy hullámok martalékává lett
volna, ha közülök az ötödik nyolczat szerencsésen ki nem
ment. E' hős egyed rögtön kapitányi hivatalban jelentkezett
jutalmáért, honnét nagyszerű ígéretekkel bocsátatott el. Az
utczán és vásártérekén mákot törnek szélitiben. Holnap ka-
rácsón napja.

A' Dorottyautezában minap esti kilencz óra tájban két
fiatal ur sétált, percz alatt négy egyed kessel fegyverzetten
utjokat állja 's köntöseiket rögtön szó nélkül átadatni paran-
csolja, különben halál fia. Mi volt tenniök, öltönyeiket leve-
ték 's illy hüvös időben egy ingben inaltak haza. — A' vak-
merőség és gyávaságról ez adatot beszélik.

A' dunai jégtorlaszok fölött Budáról egy szerencsétlen-
ség híre szárnyalt hozzánk. Egy urnak inasát szobaleányi
szelermi viszonyában féltés dühe örültséggel határos tett-
re ragadta, mi miatt imádottja iránti gyöngédtelen viselete-
tét pirogattatván, vakmerő gorombasággal felett, urát
pedig késszurással fogadta; durva bánat-
lom vad esatát idézett elő a' bősziült dühöngő 's rendőség
közt, 's a' késszurások és kardcsapások által mindkét fél te-
temesen megsebesítetett 's a' dühös szolgát rendőrségi erő
is alig kerithető fegyelem alá. Most kórházban fekszik.

Mult hétfőn nemzeti színpadunkon 'Pasquill' Szigligeti a-
ranyakkal nem jutalmazott vigj. adatott, mellyben, mint már
többször történt, egy macska is szerepelt 's virgoncz futko-
zásával megnevetette a' közönséget. — e' művet is Szigligeti
jutalmazott darabjai sorsa érte, lágyemeleglen fogaítatott.
Egressy G. a' hirlap-író szerepében rendkívüli élethűségre
törekedett 's nagy kacajot okozott, de a' jobb érzésűeket egy-
szersmind neheztelésre kényszeríté; mert természeti hibák
kiparódiázása nem ébreszthet nemes gyönyört.

Tegnapelőtt a' Dunaparton egy teherhordó lova meg-
sikamolt 's rögtön egy ur toppant elő 's a' kocsiát egész kö-
zönség szemé láttára leczkélte: hogyan meri — ugymond —
illy vérben fagyban lovát vasalatlantul csigázni? Látjuk az ál-
latkínzás elleni egyesület erélyes működését.

Megemlítettönek véljük, hogy az ikervárosi betűszed-
ők nyugdíj-intézetet terveztek magok közt, de a' budai te-
hetősb szüléktől származott nagyreményü nyomdaművészek
magokat visszavonták, másrészt meg e' szép tervet épen a-
zok nem mozdítják elő, kiknek a' betűszedők épségben tar-
tása leginkább fekszik érdekükben. Most az ügy érlelésre vár,
létesüléseig azonban a' nyomdai személyzetet mind a' bu-
davárosi, mind pestmegyei takarékpénztárt bizton használ-
hatja. — A' pestvárosi tanács és törvényszék előtt tárgyalt ü-
gyek száma 1846ban 40 ezer számra rug a' három külvá-
rosi bíróság által elintéztéken kívül.

Amerika.

Washingtonból nov. 13káról írják: a' választások jó-
formán az ellenzék részire ütöttek ki, mi az 1846ki vámlá-
ra nem igen üdvös következték. Pennsylvania 's Ujyork a'
kormány ellen szavaztak, 's az eredmény a' whigeknek egy
kis többséget ad a' képviselők házában. A' tanács ellenben
egészen demokratai marad, ugy hogy a' három rendezett
státushatalom az 1847ki congressusban következő színe-
zettel fog birni: a' képviselők házában — egy kis többsége
lesz az ellenzéknek; a' senatus demokratai; az elnök szinte
demokratai lesz. A' whig párt győzelme tehát még igen tá-
vol áll. Két évig marad fen még a' mostani demokrata párt
minden esetre a' kormányon, 's két év alatt az ellenzékí fél-
flaknak új választásokhoz kell folyamodniok, hogy az utób-
bi választásokban nyert előnyeket megtarthassa. A' közben
az 1846ki vámla hihetőleg néhány fontos változást szen-
vedend, 's ez által a' pennsylvaniai vas-és kőszénkereske-
dők aggodalmái csillapulni fognak. King ezredes, köztisz-
teletü követünk Párizsban, épen most Washingtonba érke-
zett, 's egész komolysággal azon gondolkoznak, hogy őt
tüzik ki jelöltül az elnökségre 1848ban. Ő mérsékelt férfia
délnek, éjszaki gondolkozással a' kereskedés és gyárak tek-
intetében. A' whigek azon vannak, hogy az öreg Clay
Henriket, kivel annyi vereséget szenvedtek, viszszahíván
M'Leant Ohióból (nem az Angliában volt követet) nevez-
zék helyette jelöltül; csak az a' kérdés: vajjon Clay Henrik-
nek fog e' zetszeni?

Sept. 20kai montevideoi levelek szerint Paraguay
kormánya 30 ezer főt ajánlott Rosas ellen, ha az angol 's
francia kormány Paraguayfüggetlenségét biztosítják. —
Santa Ana a' 2—3 millió tallérnyi britt szállítványt nem
foglaltatta le, hanem csak feltartóztatta 's pedig azért, hogy
azt még erősebb örkísérettel lássa el. Santa Ana 20 ezer
főnyi haddal szándékozik Taylor tábornok ellen indulni.

Portugália.

Nov. 23kai lissaboni levelek hivatalos tudósításokat
közölnek de Vinhaes tábornoktól 's a' trasosmontesi pol-
gárkormányzótól. Ezek szerint a' kormány fél Val de Pas-
sos megtámadását nov. 16kára határozta, mert biztos hír
érkezett, hogy a' fölkelők ott állapotok volna meg. Alig

váltották az első lövéseket, a harmadik tizenötödik ezred a királyi sereghez ment által. Az ütközet eredménye tökéletes megveretése lón Sa da Bandierának, ki kevés hívével futás által menekült meg. A fölkelők halottak és sebesültekben 300nál többet veszítettek. Nov. 17-én éjszaka több szekér érkezett sebesültekkel Chavesbe. Három guerrilha vezér lötetett agyon egy faluban. Ezen elhatározó fordulat után nem kétkedhetni tehát, hogy Casal báró, királyi sereg szabadon eresztetvük, s a három éjszaki megyében ismét béke uralkodik. Mert az csak mégis lehetetlennek látszik, hogy Loulé exmarques csupán szép alakjával s azon 300 tanulóval, kiket zászló alá sorozott, Coimbra demagogai kormányát megtarthassák. A tanulók száma ott szerfölött kicsiny, elináltak, mihelyt Loulé fegyverszejétől menekülhettek, többen már előbb elutaztak, vagy szüleiknél otthon maradtak, s a tanítók egyenesen a fölkelés ellen nyilatkoztak. Santaremből tudni akarják, miszerint das Antas exconde (kit a nép Bacchas tábornoknak szokott nevezni) alig parancsnok 3 ezer ember fölött, kik közül nehezen több mint ezer valóságos katona, többien tévutra vezetett pórok s öszszesepert gyűlevész. Kism kétli, hogy mihelyt Saldanha Schwalbach tábornokkal egyesül, Santarem könnyen meg lesz vehető. Ezen Schwalbach, bajor rajnaöldi születés, derék, erélyes és becsületességteljes vitéz. Noha már 57 éves, egyike mégis a portugál hadsereg legerőteljeseb tábornokainak. Régi bátorsága még Portóból ered. Ott azt hívték, hogy egy ágyugolyó légbe sodorta őt. Barát s ellen elvesztettek gondolák őt, s ime öt nap mulva megjelenik, mintegy halottaiából feltámadva, egy csapat dompedroi hívvél, kiket hamarjában öszszeszedett, s viharkép tör a miguelisták nyakára. A királynő őt setubali viscondességgel ajándékozta meg; ezen kitüntetést az öreg tábornok valóban megérdemlé. Még több német is szolgált a királyi hivatalban. A hercegek nevelője Dietz tanácsos, örökké szálla volt a dóre s a da Bandiera szemében; szerette volna őt — ha lehetendett — száműzni az országból. S midőn több rendű ármány nem sikerült, a jámborok s igazhívők hátamögé buttak elleni s iszonyatosságnak nevezék el, hogy protestans tanítja az infansokat. A dolog már annyira jutott, hogy maga a patriacha is közbelépett. Megvizsgálta a hercegeket s úgy találta, hogy vallásoktatjok őket o-hajtott sikerrel tanítá. E mellett napfényre jött, mennyire haladtak a földleírás, történet és számvetésben, s hogy már négy nyelvben fejezhetik ki magokat. Ez a derék Dietz érdeme. —

Spanyolország.

Dec. 5-én éjféltájban a miniszterségi lakban, vagyis a békefejedelem egykori palotájában, hol most a hadi, tengerészeti s igazsági miniszterek hivatalai léteztek, tűz ütött ki, a hadi miniszterlak egészen leégett, úgy hogy mit sem lehet megmenteni.

Don Enrique infans, Montpensier herceg s Luiza infansnő közti házasság ellen három hónap előtt közrebocsátott tiltakozványát visszavonta, s rövid időn a madridi udvarnál jelenik meg. — A királyi házasság alkalmakor osztott kegyelemjelek nyilvánossá tétele már véghez ment. A congressus elnöke, unokája s örököse Gerona őtalmazójának Napoleon ellen, geronai marquis címet nyert. Altalján véve címek, nagykeresetek, megtiszteltetések s kitüntetések egész zápora hullt a királyi kegyelem bőség-

szarujából, s ezen tulságos bőkezűséggel nem érték más czélt, mint hogy szaporíták az elégületlenek számát; mert ha csak kevesen nyernek valamit, akkor csak néhányan panaszkodnak, de ha sokan kapnak, kik közül legtöbben semmi érdemmel nem bírnak, akkor mindnyájan megsértve érzik magokat, kik semmit sem nyertek. — Azon veszteségek, miket a spanyol tengerészet az iszonyu havannai vihar által szenvedett, közsajnot gerjesztenek, mert három hadihajón kívül számos értékdús kereskedelmi naszad sülyedt ott el. Ezek közül legtöbb biztosítatlan volt. Naponkint látni Spanyolországba visszatérő szökevényeket, kik a politikai bünbocsánatot használják. Kijelentik elhatározásukat, miszerint többé semmi politikai mozgalmakba nem bocsátkoznak, s valóban, mit Spanyolországban láthatnak, csak arról győzheti meg őket, hogy ott sem a carlismusnak nincs többé jövődjé, sem az exaltádók nem juthatnak immár hatalomra. Don Enrique kiengesztelődése a forradalmi zászlót, mellyhez csatlakozók alatta még némi reménnyel s kilátásokkal kecsegtethették magokat, végkép lesülyesztette. —

Anglia

A „fiatal Irland“ párt Dublinban is ellene kel előbbi vezérének O'Connell Daninak, kitől whigsége miatt mindinkább idegenül az irlandi nép közvéleménye. — Dec. 3-án a Rotundában mintegy 2000 elpártolt gyűlekezett öszsze, több katolikus pap is, mi igen nevezetes körülmény, részt vevén a köztanácskozásban. Ezek csupa mesterfogásnak nevezék el O'Connell azon eljárását, miszerint az a fiatal irlandiak vallásosságát gyanusítani törekszik. A gyűlekezett öszszes szónokai nem igen kiméletes hangon nyilatkoztak O'Connellnek egész viselete fölött, mellyet az még folyvást a repealmozgalom nevével illet, önző alakosul csak arra számolva, hogy fiait s unokáit jövedelmes hivatalokba juttathassa. Nem erőszakos eszközök alkalmaztatását akarja fiatal Irland, de igen egy komoly hazafias czélt, — semmi szövetséget a hitlen whig és kormányvédnökséggel. — Cork grófságban ismét néhány nyugtalansági kitörés történt kenyér miatt, mik azonban könnyű szerrel elnyomattak. —

Azon nyugtalanító jelenség következtében, miszerint az irlandi földnép mindenütt fegyver és lőszerrel magát ellátni iparkodik, az irlandi főhelytartó legközelebb egy köriratot bocsátott valamennyi békebíróhoz s szíveten, figyelmeltetve őket a még fenálló ugynevezett „fehérsuhanc actára“ III. György idejéből, mellyszerint ugyanis minden, ki valamely lőfegyverrel vagy egyéb megtámadási eszközzel ellátva, nappal vagy este ő felsége alattvalóinak félelmére megjelenik, nagy véteknek teszi magát bűnösévé s pénz- vagy börtönfenyítékre méltóvá. Ezen rendelet ismét visszanyeri fogamatosságát. — Hírkép említi a dublini Ev. Post, miszerint a kormány 12 ezer fővel szándékszik szaporítani hadseregét főleg azért, hogy a katonaságnak gyakrabbi felváltás által a szolgálatot Keletindia s gyarmatokban könnyebbítse. — A Times aggodalmaskodik, hogy Mexicot nemsokára hódolásra készítetik az egyesült státusok. E mellett ugyan Taylor tábornok hadvezetése s az egyesült státusok pénzügyi helyzete felől nem igen kedvezőleg nyilatkozik s úgy véli, hogy épen azért, mert az éjszakamerikai elnök a Texas bekebelezése miatt Mexicóval támadt villongásokat nem diplomatiailag alkudozások által hanem fegyverrel kénytelen eldönteni, az egyesült státusok

számos évre legnagyobb zavarokba sülyesztik magokat, az eredmény mindazáltal nem kétséges. „Engedjük meg, hogy az amerikaiak még száz győzelmet nyernek — így kiált fel a lap — sőt az egész szárazföldet ejtendik hatalmukba. Mit fog husz uj, Spanyolország egykori birtoktól elragadott csillaghasználni a washingtoni kormányynak? Csak nyugtalanságot és kiadásokat fognak neki okozni. Legalább évszázad kívántatik még azon forrongó anyag elterjesztésére, melly az uniobeli státusok valódi alakját képezi. Texas már, mielőtt a szövetségbe fölvetett, átforrta magát; a gyümölcs meg volt érve. Csak alkudozásra volt szükség. A fegyver ezen rövid de szükséges szünetet elvágta. De Mexico s azon meszszi térek, mellyek neki csak névleg hódolnak, még nem forrtak át. Ezek századokig öszhangzatlan, ellenséges indultu, csupán adózó alattvalók leendnek. Ez minden, mit a fegyver ezen vita megszüntetése körül tett, s ez az eredmény, mellyet legjobb esetben várhatni.“ —

A thea-vámesökkentést sürgető kereskedelmi bizottságoknak Russell lord következő választ adott: „a kormány tökéletesen át van e tárgy fontosságától hatva, s figyelmen hallgattam a különféle szónokok támokait, mind a kereskedési ipar s hajózáti érdekeket, mind egy szabadelvűbb bánásmódot illetőleg China irányában. De önök mindnyájan tudják, hogy a státusjövodelemre való tekintet legfontosb oldala ezen kérdésnek, s ennél fogva csak annyit mondhatok — valamint önök nem is kívánhatnak többet tőlem — hogy a kormány az önök által e pontra nézve felhozott okoknak nemsokára teljes figyelmet ajándékozzand.“ — Noha az angol gyárkerületekben már nagyrészt elkezdtek a rövidebb időig dolgozást, mégis folyvást nagyon szaporodnak az árukészletek, mi könnyen felfogható, miután az idegen piacok majd öszszesen tulbőségesen vannak britt gyártványokkal ellátva. A jelen év első kilencz havában 2,290 ezer font sterlinggel kevesebb pamut és gyapjuáru készítették mint a mult év ugyanazon szakában.

Franciaország.

Párisból dec. 7-éről írják: Guizot végre hoszszas hivataloskodását meguntá, s barátai és orvosok tanácsára, kik kedélye növekvő ingerlékenységét nyugtalanul szemlélik, szilárdul elhatározá magát a kabinetből visszavonulni. Ha a viszonyok Angliához barátságosabban alaklnak, akkor még a kamrák uranyittatása előtt kénytelen lehet a király új miniszterség-alkításra. Thiers, miként jól értesült körökben beszélék, igen élénk levelezési viszonyban áll Palmerstonnal, kinek fő érdekében fekszik Guizot urat állomásától elszoritani. Hogy a francia exminiszter Anglia kezét vadászsa, világosan láthatni ama diaskürtös cikkekben a Constitutionnelben, melly előtt most a britt szövetség egészen ellenkezője annak, minek azt kevés hónap előtt tartotta, azaz egyedüli üdv Franciaországnak jelenlegi szorult helyzetében.

Dec. 7-kei királyi rendelvény, további intézkedésig az amerikai gabona s liszt bebocsátatását kimondja, vitessék az bár francia hajókon be vagy angolokon a britt kikötőkön keresztül.

Egyébir.

A britt kabinetben egyenetlenség uralkodik s daczara M. Chronicle tagadásának, valónak állittatik, miszerint meghasonlás s változás készül a miniszterek közt.

102ik szám.

É R T E S Í T Ő.

1846.

A **tiszavölgyi társulat** által jövő tavaszon folytatandó, részint több ponton megkezdendő vizszabályozási munkákhoz tizenkét ezer darab tárgoncza szükséges, mire nézve a vállalni szándékozók ezennel fölhivattak azoknak kiállítása iránt szerződni következő föltételek alatt u. m.

- 1) A vállalkozó köteles a tárgonczákat mind minőségre mind súlyra nézve, mind különösen a vasalásra nézt teljesen a nálam megtekinthető s nekie egy példányban átadandó peocsétes minta szerint kiállítani.
- 2) A tárgonczákat köteles az egyes tiszaparti állomásokra elszállítani s a társulat biztosainak átadni. Ezen állomások leendnek: Tiszaujlak, TiszaKöröd, Vásáros-Namény, K. Lónya, Csap, T. Tárkány, Tokaj, T. Dob, Füred, Nagy-Kürü, Szolnok, Alpár, Csongrád; az alsóbb vidékekről már gondoskodva van.
- 3) A szállítás felének jövő 1847d. év május hó 1ső napjáig, másík felének pedig junius hó végeig okvetlen teljesítettni kell.
- 4) A vállalkozó a fen kített egyes állomásokra megkivántató mennyiségről február hó közepéig tudósítást nyerend.
- 5) A vállalkozni szándékozó köteles a kiállítás és szállítás biztosítására s azonkívül a szállítási pontatlanság által háramolható bármely károkra nézve elegendő kezességet kimutatni, vagy olly kezeszt állítani, kiben a társulat teljes biztosságot találhasson.
- 6) A társulati szerződvény mindenestre a pesti váltószék biráskodása mellett áruszállítási szerződvény alakjában fog köttetni; 400 darab arany vinculum mellett. Vállalkozni szándékozók a legalsó ár iránt írásbeli ajánlatukat lakásuk vagy illető-

leg szállásuk helyének följegyzése mellett, peocséjük alatt 1847dik év január hó 12dik napjáig alulirtoz (Zrinyi utca Ullmann ház 242d. szám első emelet) okvetlen beküldjék. Későbbi ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

Kelt Pesten december 16kán 1846.

A tiszavölgyi társulat központi választványja rendeletéből.
Kövács János m. k.
a tiszavölgyi társulat központi igazgatója. 2—3

Óvás és figyelmeztetés. Ns Pestmegye Rendei értesítést nyervén, hogy a fens. nádori család arczképét tartalmazó réznyomat olly átlűrügy alatt árutatik, mintha annak tiszta jövedelme Pestmegye rabdolgoztató házára szándékolatnék fordittatni: óvás és figyelmeztetésül kijelenteni, s közhírré tétetni határozták: miszerint olly megbízást senkinek sem adtak, s adniok szükség nem volt, mert dolgoztató házok korán sines olly helyzetben, hogy hason zaklatásokra kellene szorulnok. S a kiilly ürügyöt használt a képárlásnál, az vizsgálést követett el, s e részben a szükséges vizsgálat meg is rendeltetett. Kelt Pesten dec. 10kén 1846. A tisztelt megye Rendeinek megbiztából Nyáry Pál malispán. 3—3

Hirdetvény. A magyar nyugtalanító pénzügyi választvány f. év második felelőben hozzá érkezett és tárgyalás alá vevendő ügyek iránt jövő 1847d. évi január 3kán délelőtti 11 órakor, a rom. m. k. Helytartótanács kisebb teremében rendes ülését tartandja, mellyre ezen intézeti tagok az alábbi lapszabályok 24ik szakasza erejénél fogva ezennel hivatalosak. Budán 1846. december 1ső napján. 3—3

Dunavizállás: Budán, dec. 14kén: 7' 4" 9" az 0 felett.

A péntekre és szombatra eső karácson-ünnepek miatt jövő Vasárnapon lappal nem szelgálhatunk.